

Förenklad taxering — betänkande av skatteförenklingskommittén

Av kammarrättsassessorn Karin Almgren och kammarrättsfiskalen Börje Leidhammar

Inledning

Skatteförenklingskommitténs (SFK) betänkande (SOU 1984:21) Förenklad självdeklaration (se SN 1984 s. 251) har nu föranlett lagstiftning (prop. 1984/85:180, SkU 60, SFS 1985:405 m.fl.) i huvudsak i överensstämmelse med kommitténs förslag. I betänkandet (SOU 1985:42) Förenklad taxering redovisar SFK sitt fortsatta arbete. De tre återstående utredningsuppgifterna — det grundläggande taxeringsförfarandet, skatteprocessen och det allmänna processföring — har visat sig ha ett sådant sammanhang med varandra och med andra utredningars arbete att kommittén valt att lägga fram ett principbetänkande. Meningen är att remissinstanser och statsmakter skall kunna väga samman de alternativ som presenteras med övriga aktuella förslag, främst de som nyligen lagts fram av skatteförvaltningsutredningen i betänkandet (SOU 1985:20) Sammanhållen skatteförvaltning, och därefter ta ställning till hur den framtida skatteförvaltningen skall organiseras och efter vilka principer förfaranderegler och processuella bestämmelser bör byggas upp. I det följande redovisas SFK:s förslag i huvuddrag.

Taxeringsförfarandet

En strävan har varit att så långt möjligt utforma taxeringsförfarandet på samma eller likartat sätt som förfarandet inom den indirekta beskattningen och socialavgifterna. En bättre samstämmighet mellan olika förfaranden är en förenkling i sig och ger förutsättningar för en effektivare skatteförvaltning. Andra viktiga mål vid utformningen av förslagen har varit att förbättra kvalitén på taxeringsbesluten i första instans och rättsskyddet för de skattskyldiga.

Beslutsorganisationen

Taxeringsbesluten fattas f.n. av TN, medan andra beslut med anknytning till taxeringen, t.ex. beslut om skattetillägg och pensionsgrundande inkomst fattas av LSM. Granskningen av deklARATIONERNA utförs antingen av TN:s ordförande (TO) eller annan särskilt förordnad person som s k fritidsgranskning eller också biträds TN av tjänstemän som utför granskningen i tjänsten. Trots att riksdagen fattat principbeslut om att all granskning skall utföras av

tjänstemän granskas fortfarande drygt 40 % av deklarationsmaterialet av fritidsfunktionärer.

Även om TN formellt fattar taxeringsbesluten har det visat sig att bara ca 5 % av deklarationerna behandlas i fullsutten TN med lekmän. Övriga beslut fattas av TO ensam. TO är behörig att själv fatta beslut bl a när taxeringen fastställs i enlighet med deklarationen, avvikelserna inte överstiger 2 500 kr eller saken är uppenbar. Ärendena i fullsutten TN avser därför främst mer komplicerade taxeringsbeslut, ofta med skälighetsbedömningar, och omprövningar av tidigare fattade beslut.

SFK föreslår att riksdagens redan fattade beslut om att fritidsgranskningen skall upphöra fullföljs. För att uppnå effektivare resursutnyttjande föreslås vidare att taxeringsperioden sträcks ut en månad till den 30 november, något som riksdagen också redan ställt sig bakom. Med fullt utbyggd tjänstemannagranskning och en något längre taxeringsperiod kan kvaliteten på de grundläggande taxeringsbesluten antas komma att höjas.

För de indirekta skatterna och socialavgifterna gäller att skattemyndigheten beslutar utan medverkan av lekmän. Kommittén menar emellertid att lekmaninflytandet inom inkomst- och förmögenhetsbeskattningen bör behållas även i det framtida förfarandet men i en organisationsform där det blir meningsfullt. Det formella beslutsfattandet bör överensstämma med det verkliga. Har en tjänsteman vid skattemyndigheten de facto avgjort ett ärende bör man inte upprätthålla fiktionen att ärendet avgjorts av en nämnd. SFK föreslår därför att taxeringsbesluten skall fattas av skattemyndigheten (LSM och LST). Någon förändring av den nuvarande uppdelningen av deklarationsmaterialet på lokal och regional nivå föreslås inte. Den frågan utreds av deklarationskontrollutredningen. Den myndighet som granskat deklarationen skall också fatta taxeringsbeslutet. Genom att alla beslut fattas av myndigheten underlättas samordningen av inkomsttaxering, skattetillägg och pensionsgrundande inkomst. Samordningsmöjligheterna med övrig beskattnings- och avgiftsverksamhet, där LSM/LST genomgående fattar besluten, blir också större.

För att ge allmänheten insyn i taxeringsverksamheten och ge möjlighet för medborgerliga värderingar att slå igenom i taxeringsbesluten föreslår SFK att i varje skattemyndighet skall finnas en skattenämnd totalt skall alltså (120 + 24 =) 144 skattenämnder inrättas. Nämnden skall medverka vid viktiga beslut. När ärendet avgörs efter föredragning i skattenämnden är det alljämt fråga om beslut av skattemyndigheten men i särskild sammansättning. Nämnden kan vid behov avdelningsindelas, vilket blir aktuellt vid de större myndigheterna.

Inom varje skattemyndighet skall finnas en "pool" av lekmän, anpassad efter behovet vid myndigheten. Antalet lekmän som får delta i taxeringsarbetet kan på så sätt hållas på en högre nivå även om antalet skattenämnder blir

avsevärt färre än antalet TN f n. Ledamöterna i nämnden väljs av landstinget. Till varje sammanträde kallas fyra lekmän men nämnden är beslutför med ordförande och tre lekmän. De regionala skattemyndigheterna förordnar tjänstemän inom skatteförvaltningen till ordförande och vice ordförande i nämnden. Lekmännen avses få arvode enligt samma grunder som nämndemännen i domstolarna.

Grundbeslut och omprövningsbeslut av rättelsekaraktär eller som innebär att den skattskyldiges yrkanden bifalls helt eller till övervägande del skall normalt fattas av tjänstemannen ensam. Vid behandlingen av övriga omprövningsärenden och vid beslut som innefattar viktigare skälighets- eller bedömningsfrågor skall myndigheten vara förstärkt med skattenämnd. Den föreslagna ordningen innebär i realiteten inte någon större skillnad mot dagens system. Lekmännens medverkan är redan nu koncentrerad till dessa ärenden.

Fördelningen av beslutsfunktionerna

En utgångspunkt för SFK:s arbete har varit att i möjligaste mån skjuta förfarandet mot första instans. Domstolsarbetet, särskilt i länsrätterna, har fortfarande inslag av taxering. Kommittén anser att skattemyndigheten i princip skall ha kompetens att fatta beslut i alla förekommande taxeringsfrågor.

SFK föreslår att beslut motsvarande dagens eftertaxeringsbeslut skall fattas av skattemyndigheten som första instans. Därigenom kan besluten fattas snabbare än i dag. Nu dröjer det ofta mer än ett år från det att revisionen avslutats till dess länsrätten fattat beslut, normalt i överensstämmelse med de förslag som lagts fram i revisionspromemorian. När både utredning och beslutsfattande handhas av skattemyndigheten undviks mycket dubbelarbete. Den som gjort utredningen bör — liksom i dag vad gäller TN-revisioner — också föredra ärendet inför nämnden. Beslut avseende såväl det innevarande taxeringsåret som tidigare år kan fattas vid ett och samma tillfälle och av en och samma myndighet. Ytterligare en konsekvens av att eftertaxeringsbesluten överförs till skattemyndigheten är att samordningen med de indirekta skatterna och socialavgifterna, där motsvarande åtgärder beslutas av skattemyndigheterna, underlättas.

Det tillkommande momentet i eftertaxeringsbeslut, jämfört med beslut om ordinarie taxering, är att bedöma om de formella förutsättningarna för eftertaxering finns. Att LST har erforderlig kompetens att fatta beslut om eftertaxering får anses uppenbart. LSM har redan i dag att bedöma om oriktig uppgift föreligger, t ex vid skattetilläggsbeslut och i det nya uppbördsförfarandet för socialavgifter. Begreppet oriktig uppgift är därför inte okänt för myndigheten och kommer att bli än mer bekant innan SFK:s förslag träder i kraft. De skattenämnder, som skall förstärka myndigheten bli vid beslut om eftertaxering, avses dessutom få en högre kompetens än dagens TN. Kommittén anser därför att det inte finns någon risk för att de skattskyldigas rättssä-

kerhet äventyras vid en överföring av eftertaxeringsbesluten till skattemyndigheterna.

Benämningen eftertaxering föreslås ersatt med *taxeringsändring på särskild grund* för att markera att det inte — såsom vid eftertaxering — är fråga om en tilläggstaxering skild från den ordinarie taxeringen, utan att det är en ändring av den ordinarie taxeringen.

Kommittén föreslår vidare att skattemyndigheten skall vara första instans i fråga om dödsbos befrielse från skatt och ersättningsskatt. Frågor om grundavdrag för dödsbo, avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga och beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst skall inordnas i taxerings- och omprövningsförfarandet och beslut alltid fattas av skattemyndigheten som första instans. Beträffande vissa andra bestämmelser, bl a skatteflyktlagen samt 43 och 57 §§ KL föreslår kommittén ingen ändring av de nuvarande reglerna. De skall även fortsättningsvis tillämpas av länsrätt som första instans.

Vad gäller fördelningen av beslutsfunktionerna mellan LSM och LST föreslår SFK att även LST får behörighet att fatta beslut om särskild avgift och pensionsgrundande inkomst.

Omprövning m m

I den masshantering som taxeringsförfarandet innebär är det ofrånkomligt att många fel och missförstånd uppkommer. Dagens system har uppenbara brister vad gäller möjligheterna att rätta taxeringsbeslut. Nuvarande möjligheter till omprövning av TN och taxeringsrättelse enligt 72 a § TL av LSM och LST är inte tillräckliga. Många otvistiga ärenden hamnar i domstol. Av en undersökning som SFK gjort i samarbete med domstolsverket framgår att ca 40 % av målen i länsrätt är helt otvistiga och att ytterligare ca 20 % är endast delvis tvistiga. F n inkommer ca 105 000 inkomstskattemål per år till länsrätterna. Bara 25 % av de inkomna skattskyldigbesvären har föregåtts av omprövning i TN. Den genomsnittliga åldern på de balanserade målen i länsrätterna var vid 1984 års utgång mellan 15 och 16 månader. Ca 17 % av de balanserade målen var vid den tidpunkten äldre än två år. Domstolsförfarandet innebär med nödvändighet en tämligen lång handläggningstid. SFK menar att med ett ändamålsenligt omprövningsförfarande i första instans kan länsrätterna avlastas de otvistiga målen och felaktigheter rättas enklare, snabbare och billigare än i dag. Vidare kan domstolsprocessen i de tvistiga målen snabbas upp vilket är viktigt inte minst från rättssäkerhetssynpunkt.

Kommittén har försökt utforma ett omprövningsförfarande som i väsentliga avseenden överensstämmer med mervärdeskattens system. Ett förfarande helt efter mönster från mervärdeskatten har emellertid inte ansetts lämpligt för inkomstskattens del.

Mellan omprövningsförfarande och processform i domstol råder ett nära

samband. Kommittén menar att många skäl talar för att den nuvarande beloppsprocessen avskaffas och att sakprocess införs. För en mer radikal utvidgning av omprövningsmöjligheterna och ett effektivt omprövningsförfarande är en övergång till sakprocess en grundläggande förutsättning. Kommittén utgår därför vid utformningen av omprövningsförfarandet från att sakprocess införs men redogör för vilka konsekvenser en bibehållen beloppsprocess skulle få.

Kommittén lägger fram två alternativa förslag till omprövningsförfaranden. Enligt det mest långtgående förslaget (femårsalternativet) kan den skattskyldige yrka omprövning av ett taxeringsbeslut rörande honom inom fem år efter taxeringsåret utan några begränsningar. Tidsfristen överensstämmer med den period den skattskyldige i dag har till förfogande för att anföra extraordinära besvär och i stort sett också med den omprövningsperiod som gäller inom mervärdeskatteförfarandet. I ett sådant system finns inte längre behov av den extraordinära besvärsrätten för de skattskyldiga. Att dessa, tämligen invecklade, regler kan avskaffas är en betydelsefull förenkling.

Enligt det andra alternativet (ettårsalternativet) har de skattskyldiga visserligen möjlighet att inom fem år efter taxeringsårets utgång yrka omprövning hos skattemyndigheten. För prövning av ansökningar som kommer in efter utgången av året efter taxeringsåret krävs emellertid att särskilda förutsättningar motsvarande de nuvarande kriterierna för extraordinär besvärsrätt föreligger.

Omprövning på den skattskyldiges initiativ kan ske flera gånger av samma års taxering och även av samma sakfråga under förutsättning att saken inte prövats av domstol. I ettårsalternativet får dock flera beslut om extraordinär omprövning avseende samma års taxering fattas bara om besluten avser olika sakfrågor. Grundbeslut som fattats utan skattenämnd måste ha omprövats av skattemyndigheten innan den skattskyldige kan få sin sak prövad av domstol.

För omprövning på skattemyndighetens eget initiativ till den skattskyldiges förmån föreslås samma ordning som för den skattskyldige. Är taxeringsändringen till den skattskyldiges nackdel måste beslutet fattas inom ett år efter taxeringsåret. Den enda begränsningen är att ändringen måste överstiga ett visst minsta belopp fastställt i administrativ ordning. Ettårsperioden för taxeringsändring till den skattskyldiges nackdel innebär en viss utvidgning i förhållande till vad som gäller i dag. Enligt nuvarande regler kan taxeringarna sägas stå öppna t o m den 30 juni året efter taxeringsåret då TI:s besvärstid går ut.

För de fall då deklarationen inte getts in i rätt tid föreslår SFK en undantagsregel. Möjlighet att fatta beslut till den skattskyldiges nackdel utan att förutsättningarna för taxeringsändring på särskild grund är för handen skall alltid fortgå i åtminstone ett år efter det att deklarationen getts in, dock längst t o m utgången av femte året efter taxeringsåret.

TI:s nuvarande extraordinära besvärsmått enligt 101 § 1 mom. TL till den skattskyldiges nackdel när taxeringen blivit felaktig på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende föreslås avskaffad. Kommittén menar att de skattskyldiga inte bör stå risken för misstag från skattemyndighetens sida under så lång tid. Rättelser av uppenbara förbiseenden får ske inom ettårsperioden.

Beslut om taxeringsändring på särskild grund, som i stort sett motsvarar det nuvarande eftertaxeringsinstitutet, får fattas t o m utgången av det femte året efter taxeringsåret, vilket innebär en viss inskränkning i förhållande till vad som gäller i dag. Det nuvarande beloppskriteriet föreslås ersatt med ett administrativt beloppskrav. Flera beslut om taxeringsändring på särskild grund kan, liksom enligt nuvarande ordning, komma i fråga om besluten avser olika grunder. Även för omprövning på skattemyndighetens initiativ gäller att domstolsprövning utesluter ytterligare omprövning av samma sakfråga.

Kommittén föreslår att förfarandena för särskild avgift och pensionsgrundande inkomst anpassas till det föreslagna omprövningsförfarandet.

Omprövningsförfarandet aktualiserar vidare förändringar i förfarandet för beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst och i lagen om förlustavdrag. SFK föreslår att kravet på att taxeringar, som inverkar på skatteberäkningen för ackumulerad inkomst, skall ha vunnit laga kraft tas bort. Reglerna om vilandeförklaring av ansökan om särskild skatteberäkning kan därmed mönstras ut. Vidare föreslås att förlust skall fastställas redan förluståret och inte som i dag det år förlusten utnyttjas.

SFK kommer också in på skattemyndighetens möjligheter att fatta beslut om följdändring. F n finns i 72 b § och 105 § TL regler som möjliggör följdändringar i inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Den extraordinära besvärsmått enligt 102 § TL när en fastighets taxeringsvärde ändrats samt enligt 101 § 2 och 3 mom. vid ändrat beslut om sjömansskatt och beslut om avräkning för utländsk skatt avser också följdändringar.

Kommittén menar att följdändringar i möjligaste mån skall göras av skattemyndigheten. Skyldigheten att företa rättelse enligt 72 b § TL föreslås utvidgad till att avse alla fastighetstyper. Den extraordinära besvärsmått i 102 § TL kan därmed avskaffas och rättsförluster för de enskilda undvikas. TI:s extraordinära besvärsmått enligt 101 § 2 och 3 mom. TL föreslås också utmönstrad och ersatt av möjligheter för skattemyndigheten att fatta beslut om följdändring. Vidare föreslås att skattemyndigheten, när den fattar beslut om taxeringsändring, skall kunna besluta om de följdändringar i samma eller annan skattskyldigs taxering som föranleds av beslutet. Följdändring skall göras ex officio av skattemyndigheten om den inte avser ett bagatellartat belopp.

Besvär till länsrätt

Den skattskyldige kan klaga till länsrätt över grundbeslut som fattats av

skattemyndigheten med skattenämnd och över omprövningsbeslut. En förutsättning är att beslutet gått honom emot. Besvärstiden knyts till omprövningsperioden. I alternativet med en femårig omprövningsperiod går således besvärstiden ut vid utgången av det femte året efter taxeringsåret och i ettårsalternativet vid utgången av det första året efter taxeringsåret. För att de skattskyldiga skall garanteras en besvärstid av minst två månader delges de beslut som fattas av skattemyndigheten efter den 30 juni besvärstidens sista år.

Det allmänna ombudet (AO), som kommittén kallar det allmännas företrädare i skatteprocessen, kan överklaga skattemyndighetens beslut oavsett om det är omprövat eller inte. AO kan naturligtvis inte ta del av alla de beslut som skattemyndigheten fattar. För att underlätta hans urval av ärenden föreslås ett visst obligatoriskt underrättelseförfarande.

AO:s besvärstider knyter an till skattemyndighetens möjligheter att på eget initiativ ompröva beslut. För besvär till den skattskyldiges förmån sträcker sig besvärstiden till utgången av femte året efter taxeringsåret. Om ettårsalternativet väljs begränsas besvärsrätten efter utgången av det första året efter taxeringsåret till de extraordinära besvärgrunderna. Besvär till den skattskyldiges nackdel får anföras inom ett år efter taxeringsåret med en viss beloppsmässig begränsning. AO garanteras dock alltid en besvärstid på minst två månader från det att skattemyndighetens beslut meddelades.

SFK föreslår också en ändrad ordning för ingivande av besvär. Skattskyldiga och kommuner skall ge in sina besvär till den myndighet som fattat det överklagade beslutet, medan AO även fortsättningsvis skall ge in sina besvär direkt till länsrätten.

Uppbördsförfarandet

SFK föreslår att granskningsförfarandet för de förenklade deklARATIONERNA, som antas omfatta ca 4 milj. skattskyldiga, skall vara avslutat i sådan tid att skattsedel på slutlig skatt kan skickas ut redan under juni månad taxeringsåret. Övriga skattskyldiga skall liksom i dag få sin skattsedel i december. Beträffande kvarskatteuppbörden lägger kommittén fram flera olika alternativ.

Den tidiga skattsedeln innebär att tidpunkten för fyllnadsinbetalning av preliminär skatt måste flyttas från den 30 april året efter inkomståret som gäller till den 10 i samma månad. En annan konsekvens är att förtida återbetalning av preliminär skatt normalt inte kan komma i fråga för den som omfattas av den tidiga skattsedelsutsändningen. Vidare ändras ränteberäkningen för överskjutande skatt.

Kommittén föreslår också förändringar av reglerna i 49 § UBL om anstånd med att betala in skatt. De nuvarande reglerna har kritiserats bl a av JO. En översyn av bestämmelserna har också ansetts motiverad av förslaget att beslut motsvarande de nuvarande eftertaxeringsbesluten skall fattas av skattemyndigheten som första instans.

Enligt förslaget skall LSM och LST få samma kompetens att fatta beslut enligt paragrafen. Anstånd enligt 1 mom bör kunna ges i alla fall där det kan antas att skatten kommer att avkortas. Yttrande av AO skall inte behöva inhämtas. Vidare mildras villkoren för anstånd enligt 2 mom. Avstånd skall enligt förslaget medges om ärendet är svårbedömt på grund av att sakläget är komplicerat eller rättsfrågan oviss. Ev bör kravet på säkerhet omformas till en möjlighet att som villkor föreskriva säkerhet. Anståndsrenta bör alltid utgå för det skattebelopp som står kvar sedan taxeringen prövats. För att öka de skattskyldigas rättsskydd föreslås att skattemyndighetens beslut — som enligt nuvarande ordning inte kan prövas av domstol — skall kunna överklagas till länsrätt men inte vidare.

Skatteprocessen

Den nuvarande skatteprocessen sägs vara en beloppsprocess rörande storleken av taxerade och beskattningsbara inkomster. Processens föremål är principiellt sett taxeringen och inte de olika inkomst- och avdragsfrågorna i denna. Är processföremålet en enskild sakfråga brukar man tala om sakprocess. Dagens skatteprocess har också mer eller mindre renodlade inslag av sakprocess, t ex den extraordinära processen. I praktiken gestaltar sig skatteprocessen även i övrigt som en sakprocess genom att det är enskilda sakfrågor som parterna tvistar om.

Som tidigare nämnts menar SFK att sakprocess är den ordning som bäst går att förena med ett utvidgat omprövningsförfarande. Omprövningsförfarandet innebär dessutom ökade förutsättningar för att införa sakprocess genom att tvistefrågorna kan renodlas redan på skattemyndighetsnivå.

Klagandens möjligheter att fritt byta grunder för sin talan och kvittningsrätten, som utgör två grundelement i beloppsprocessen, har länge satts ifråga. Vidare framstår den nuvarande skatteprocessen som onödigt komplicerad och svåröverskådlig, inte minst för de skattskyldiga. SFK menar därför att mycket talar för en övergång till sakprocess. Verkningarna av en sådan reform bör dock inte överdrivas. Redan dagens skatteprocess är i praktiken normalt en sakprocess.

Även med en formell sakprocess i domstol talar starka skäl, främst servicen mot de skattskyldiga, för att domstolarna även i fortsättningen fastställer taxerade och beskattningsbara inkomster m fl uppgifter som behövs för debiteringen.

Det allmännas processföring

F n förs det allmännas talan i processen om inkomst- och förmögenhetsbeskattningen av skattechefen i varje län och under honom av taxeringsintenter med placering på besvärsheten inom LST:s skatteavdelning. På mervärdeskattens område liksom i fråga om punktskatterna m fl skatter har i

stället en särskilt förordnad tjänsteman, ett AO, uppdraget att bevaka det allmännas rätt inför domstol.

SFK:s förslag att skattemyndigheten skall fatta taxeringsbesluten aktualiserar frågan om processförarens ställning inom taxeringssystemet. Med det synsätt som hittills kännetecknat organisationens uppbyggnad kan det inte förenas att samma myndighet både bestämmer taxeringarna och beslutar att överklaga vissa av dem. Myndigheten kan inte heller vara de skattskyldigas motpart i de fall dessa överklagar besluten.

SFK lämnar förslag till två olika modeller, A och B, för det allmännas processföring. I båda modellerna redovisas dessutom ett par olika alternativ. För de båda modellerna gäller vissa gemensamma förutsättningar. Processföraren skall först och främst vara motpart till den skattskyldige när den skattskyldige anfört besvär i domstol. Principen om tvåpartsförfarande renodlas genom att skattechefen inte skall befatta sig med processförande uppgifter. Processföraren skall således inte medverka i taxeringsarbetet utan endast utföra processuella göromål. SFK föreslår att den processansvarige själv skall kunna initiera ändring av skattemyndighetens beslut. Han förutsätts då utnyttja sin initiativrätt främst i rättsutvecklande syften. Den som för myndighetens talan skall vidare tillsammans med domstolen ha ett ansvar för att utredningen i målet blir fullständig och han skall verka för en enhetlig och likformig rättstillämpning.

Modell A

I modell A föreslås processföraren administrativt knuten till den regionala resp centrala skattemyndigheten men självständig i sin processföring (alternativ A 1). Det andra alternativet innehåller en organisationsskiss som har sin förebild i åklagarväsendet. Processföraren är i detta alternativ såväl administrativt som funktionellt helt fristående (alternativ A 2).

I A 1 föreslås RSV följa upp den processuella verksamheten centralt och regionalt vad gäller t ex volymer, resurser och produktion. RSV föreslås också svara för bemannings-, rekryterings- och utbildningsfrågor samt utarbeta riktlinjer och föreskrifter för samordning mellan olika enheter inom skattemyndigheten och gentemot andra myndigheter. RSV skall således svara för det administrativa stödet. Det processuella stödet, t ex information och kommentarer till praxis, sekretess, processekonomi, utredningsskyldighet och bevisning föreslås den centrala ombudsenheten på RSV svara för (nuvarande AO-enheten).

I A 2 föreslås samma myndighetsuppbyggnad som finns på åklagarområdet.

Gemensamt för A 1 och A 2 är också att samtliga processfunktioner samordnas regionalt och centralt (gemensamma ombud). Besvärsvolymen uppskattas i de båda alternativen till ca 30 000 skattemål årligen varav ca 3 000 beräknas bli initierade av det allmännas processförare.

Modell B

I B-modellen tar SFK ett mer radikalt grepp. Det ena alternativet i B-modellen innebär att RSV och den regionala skattemyndigheten får besvärsmätt över underordnade myndigheters beslut (B 1). Det andra är att slopa det allmännas besvärsmätt över förvaltningsbesluten och ersätta denna med en rätt för överordnade myndigheter att överpröva underordnade myndigheters beslut (B 2). Den offensiva verksamheten, vare sig den anordnas som ett besvärsmätt eller som en överprövning syftar till en intern tillsyn och kontroll av beskattningsverksamheten som skall utgöra ett naturligt, integrerat led i den samlade verksamheten. Den defensiva verksamheten innebär att det är skattemyndigheten som är svarande i domstol som det allmännas företrädare och inte ett organ utanför den.

B 1 innebär för LSM:s verksamhet att den regionala skattemyndigheten ges en generell besvärsmätt över samtliga LSM-beslut. Undantag görs dock för de ärenden som faller inom riksförsäkringsverkets ansvarsområde (pensionsgrundande inkomst och egenavgifter). På motsvarande sätt föreslår SFK att RSV ges besvärsmätt över den regionala skattemyndighetens beslut. Volymen besvärsmärenden beräknas till under 1 000 per år. Resp myndighet agerar således som det allmännas företrädare och inte som till myndigheterna sidoordnade organ. Beträffande RSV:s egna beskattningsbeslut (punktskatter, kupongskatt och sjömansskatt) anser SFK att RSV:s ombudsenhet kan ges besvärsmätt över RSV:s beslut. SFK framhåller att denna fråga är av mer principiell än praktisk natur. Antal mål som här avses förs i mycket begränsad utsträckning till domstol av det allmänna.

B 2 bygger också på idén att den offensiva initiativrätten till ändring av ett beskattningsbeslut skall tilläggas den skattemyndighet som är överordnad den som fattat beslutet. Skillnaden mot B 1 är att besvärsmätten utmönstras och ersätts med en rätt att överpröva beslut. Detta föreslår dock SFK skall gälla endast förvaltningsbesluten. Besvärsmätten över domstolsutslag till högre domstolsinstans föreslås bibehållen oförändrad. Antalet överprövningsärenden beräknar SKF till något eller några tusental per år. När överprövning sker föreslås den överordnade myndigheten ta över ansvaret för den fortsatta handläggningen. För RSV:s beskattningsbeslut föreslås en central nämnd inrättad som har att pröva de ärenden där tveksamhet föreligger hos resp. RSV-enhet.

Reglerna och förfarandet avseende skattskyldigbesvär påverkas inte av överprövningssystemet. I de fall den skattskyldige är missnöjd med överprövningsbesluten föreslås följande gälla i B 2. Besvär över RSV:s överprövningsbeslut föreslås liksom vad gäller andra RSV-beslut anföras hos kammarrätten. Med hänsyn till den kvalificerade utredning ett regionalt överprövat beskattningsbeslut genomgått anser SFK det vidare rimligt att även dessa beslut överklagas till kammarrätt.

Effekter och genomförande

SFK:s redovisning av effekterna av de ändringar i fråga om beslutsorganisation och förfaranderegler som betänkanudet innehåller kan till väsentlig del hänföras till de förenklingar i fråga om materiella regler, deklarationsförfarande och uppgiftsskyldighet som redan beslutats i anledning av den förenklade självdeklarationen.

I ett system där all deklarationsgranskning utförs av tjänstemän vid lokal och regional skattemyndighet, räknar SFK med ett sammanlagt personalbehov för granskning och fördjupad kontroll om ca 235 000 dagar, räknat i effektiv granskningstid. Det innebär ett tillkommande behov om ca 55 000 dagar, effektiv tid. Behovet räknar SFK med delvis kan täckas genom omfördelning, som möjliggörs av SFK:s övriga förslag bl a en förlängd taxeringsperiod och slopande av nuvarande assistans till fritidsgranskningsorganisationen. Resterande behov, omräknat på helårsbasis, utgör enligt SFK ca 165 årsarbetskrafter. Tillkommande resursbehov för det utvidgade omprövningsförfarandet beräknas till sa 200 årsarbetskrafter.

SFK beräknar de nuvarande kostnaderna för TN-organisationen inkl. arvoden till fritidgranskare till ca 185 milj kr. Hela kostnaden beräknas som besparing. För ordförandeskapet i skattenämnd beräknas ett nettotillskott av 45-60 årsarbetskrafter och för arvoden till de valda ledamöterna räknar SFK med en kostnad om ca 15-19 milj kr.

För besvärshetera räknar SFK med en kraftig minskning av personalbehovet för framför allt arbetet med inkomsskattemål i länsrätterna. Sammantaget beräknas ett minskat personalbehov av mellan 130 och 180 årsarbetskrafter för handläggande personal (nuvarande resurs är ca 420 årsarbetskrafter) och mellan 50 och 70 årsarbetskrafter för övrig personal (nuvarande resurs är ca 190 årsarbetskrafter). SFK utgår ifrån att en resursöverföring sker från besvärsheter till granskningsorganisationen i takt med att de faktiska arbetslättnaderna uppstår inom besvärshetera.

Möjliga besparingar av länsrätternas totalkostnader för skattemål (f n ca 120 milj kr) beräknar SFK till mellan 30 och 50 milj kr. SFK räknar med i stort oförändrade resursbehov för RSV:s AO-enhet, mellankommunala skatterätten och regeringsrätten. För kammarrätterna räknar SFK med en tänkbar besparing om ca 5 milj kr.

Sammanfattningsvis räknar SFK med en total nettobesparing av sina förslag till 168 milj kr fördelat med ca 113 milj kr. på staten och 55 milj kr på kommunerna. För länsrätter och kammarrätter beräknas en sammanlagd möjlig besparing på mellan 35 och 55 milj kr.

SFK bedömer det vara möjligt att genomföra reformen eller åtminstone huvuddelar av den i samband med 1989 års taxering. Ett alternativ som SFK därvid överväger är att samtliga förändringar genomförs fr o m 1989 års taxeringar med en successiv övergång till den nya ordningen under perioden 1989—1994.

Skattebibeln

GRS SKATTEHANDBOK i ny, utökad och aktuell upplaga ombesörjd av Gösta Ekman, f. d. generaldirektör vid Riksskatteverket; Sigvard Berglöf, regeringsråd och redaktör för Skattentytt; Arne Gustafson, Industriens skatteskakunnige, Industriförbundet; och Harry Sterner, en av GRS ursprungliga författare.

Den nya, utökade upplagan omfattar 5 å 6 band. Författningstext, kommentar och rättsfall återges nu samlat under respektive paragraf. De första banden kommer ut, del I i slutet av september, del II i slutet av november 1985. De omfattar författningstext, kommentar och rättsfall till 24–37 §§ kommunalskattelagen. Därefter följer

på nyåret 1986 motsvarande material för 1–23 §§ och 38–43 §§. De resterande banden beräknas komma ut under 1986. Uppdatering av redan publicerat material sker 2–3 gånger om året till en kostnad av c:a 1:25 per sida.

Skattehandboken har blivit den mest övergripande och kompletta framställningen över svensk inkomst- och förmögenhetsbeskattning. Den är den självklara källan för skattekunskanden för såväl domare, advokater, revisorer och privatpersoner som för finans- och ekonomischefer i företag.

Jag beställer — ex. av SKATTEHANDBOKEN **del I**.
Pris 1985: 675:— inkl. moms (netto 546:75).

Jag beställer — ex. av **hela serien** och får
75:— i rabatt på varje del.
Pris 1985: 600:— inkl. moms (486:— netto exkl. moms).

Namn _____

Företag _____

Adress _____

Postadress _____

Underskrift _____

Funktionen
Mottagaren
betalar portot

Norstedts Laghandböcker

SVARSPOST
Kundnummer 31563000
103 10 Stockholm